

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بحث ما در مسئله ۱۹ بود و عرض کردیم که صاحب عروه در این مسئله فرموده اند: « من عجز عن الخصال الثلاث في كفارة مثل شهر رمضان تخير بين أن يصوم ثمانية عشر يوماً أو يتصدق بما يطيق ولو عجز أتى بالممكن منها و إن لم يقدر على شيء منهما استغفر الله و لو مرة بدلاً عن الكفارة و إن تمكّن بعد ذلك منها أتى بها » . همانطور که می بینید صاحب عروه فرموده اند که عاجز مخیر است بین ۱۸ روز روزه و تصدق بما یطیق اما به واسطه روایاتی که در این باب داریم اقوال زیادی در مسئله وجود دارد لذا ما باید مسئله را با دقت مورد بررسی قرار دهیم . از لحاظ اقوال باید عرض کنیم که مرحوم نراقی در جلد ۱۰ مستند الشیعه ص ۵۲۵ فرموده اند ؛ اگر عاجز از انجام خصال کفاره باشد چهار قول در مسئله وجود دارد ؛ قول اول اینکه واجب است که ۱۸ روز را روزه بگیرد (قول شیخ مفید و سید مرتضی) ، قول دوم این است که تصدق بما یطیق بدهد (قول صاحب مدارک و اسکافی و صدوق در مقنعه و سبزواری در ذخیره) ، قول سوم این است که اگر نتوانست ۱۸ روز را روزه بگیرد و اگر نتوانست تصدق بما یطیق (قول علامه در منتهی) ، قول چهارم قول به تخییر است یعنی مخیر است بین ۱۸ روز روزه و تصدق بما یطیق (قول صاحب جواهر و صاحب عروه) همانطور که می بینید اقوال مختلفی در این مسئله وجود دارد لذا ما باید آنها را بررسی کنیم و ببینیم که منشأ این اقوال چیست ؟ . خوب باید عرض کنیم که منشأ این اقوال اخباری است که در این باب وارد شده است (۷ خبر) که دیروز تعدادی از آنها را خواندیم من جمله اینکه ابتدا دو خبر از ابی بصیر خواندیم یعنی خبر ۱ از باب ۹ از ابواب بقیة الصوم الواجب جلد ۷ و سائل ۲۰ جلدی ص ۲۷۹ و خبر ۱ از باب ۸ از ابواب الکفارات جلد ۱۵ و سائل ۲۰ جلدی ص ۵۵۹ ، و بعد دو خبر از عبدالله بن سنان خواندیم که هر دوی آنها صحیحه بودند یعنی خبر ۱ و ۳ از باب ۸ از ابواب ما یمسک عنه الصائم جلد ۷ و سائل ۲۰ جلدی ص ۲۹ و ۳۱ ، و یک خبر هم از علی بن جعفر خواندیم یعنی خبر ۹ از باب ۸ از ابواب ما یمسک عنه الصائم جلد ۷ و سائل ۲۰ جلدی ص ۳۱ و در پایان دوباره خبر دیگری از ابی بصیر خواندیم یعنی خبر ۱ از باب ۶ از ابواب الکفارات جلد ۱۵ و سائل ۲۰ جلدی ص ۵۵۴ . اما خبر بعدی که

امروز می خوانیم خبر ۶ از باب ۱۲ از ابواب الکفارات می باشد که در ص ۵۶۲ از جلد ۱۵ و سائل ۲۰ جلدی واقع شده است (موتقه زارره) ، خبر این است : « و عن محمد بن یحیی عن احمد بن محمد عن ابن فضال عن ابن بکیر عن زراره عن ابی جعفر (ع) قال : سألته عن شيء من كفارة اليمين ، فقال : يصوم ثلاثة أيام ، قلت : إن ضعف عن الصوم و عجز ، قال : يتصدق على عشرة مساكين ، قلت : إنه عجز عن ذلك ، قال : يستغفر الله ولا يعد ، فإنه أفضل الكفارة و أقصاه و أدناه ، فليستغفر الله و يظهر توبه و ندامة » . خبر موثق است زیرا ابن فضال و ابن بکیر فطحی المذهب هستند و همانطور که می بینید این خبر هم دلالت دارد بر اینکه اگر عاجز از انجام خصال کفاره شد باید استغفار و اظهار توبه و پشیمانی کند ، خوب اینها ۷ خبری بودند که در این باب وجود داشتند که استنباط و اجتهاد از این اخبار باعث شده که بین فقهای ما در این مسئله اقوال مختلفی بوجود بیاید . همانطور که دیروز گفتیم یک قول متعلق به صاحب جواهر می باشد که مثل صاحب عروه قائل به تخییر شده است ، ایشان در ص ۲۳۳ از جلد ۱۷ جواهر فرموده اند که ما دو دسته اخبار داریم که دسته ای از آنها دلالت دارند بر ۱۸ روز روزه و دسته دیگر دلالت دارند بر تصدق بما یطیق ، هر چند که ظهور هر دو دسته در تعیین می باشد ولی در مقام تعارض ما ناچاریم که وجوبشان را حفظ کنیم و از تعیینشان دست برداریم و در نتیجه آنها را حمل بر وجوب تخییری کنیم ، این مشی صاحب جواهر بود که خدمتان عرض شد و دیروز هم قول علامه در قواعد و محقق در شرایع را عرض کردیم و گفتیم که این دو بزرگوار در این دو کتاب فرموده اند که در صورت عجز از انجام خصال کفاره باید ۱۸ روز بگیرد و اگر از این هم عاجز شد باید استغفار کند ، بنابراین همانطور که می بینید مشی ها در این مسئله متفاوت می باشد لذا ما باید ابتدا تمامی اقوال و روایات وارده در باب را بررسی کنیم و سپس نظر خودمان را بیان کنیم که چون امروز چهارشنبه است و می خواهیم بحث اخلاقی هم داشته باشیم لذا بقیه بحثمان بماند برای شنبه ...

و الحمد لله رب العالمین اولاً و آخراً و صلی الله علی

محمد و آله الطاهرین